

Aquelles tardes... 100 anys de cine a les terres de l'Ebre

L'exposició recupera uns espais on la vida transcorria entre ombres mentre es vivien grans il·lusions. Uns espais, almenys la majoria, avui desapareguts i en els quals els que assistien assiduament, petits i grans, en guarden alguns dels millors records.

El cinema —alhora espectacle, art i comunicació— és capaç de representar tant escenaris de la vida quotidiana com de generar mons de fantasia o de terror. Les imatges i els guions han marcat sis generacions d'ebrenços, des que fa 120 anys es van estrenar les primeres projeccions a Tortosa fins a l'actualitat amb els multicinemes d'Ampostà i Roquetes o les sales del Circuit Escarceller a la Terra Alta i la Ribera d'Ebre.

Els museus no només valorem el patrimoni del passat més remot, sinó que també treballem amb el patrimoni del present. Els edificis, els béns mobles, la cultura del lleure, la memòria oral associada al cinema, forma ja part del patrimoni col·lectiu de les Terres de l'Ebre.

L'exposició convida el visitant a reviuere com el cinema ha esdevingut una de les principals manifestacions dels canvis culturals que s'han produït al segle XX a les Terres de l'Ebre, i a compartir i recordar la sociabilitat i les emocions que el cinema ha despertat en tots nosaltres.

Les projeccions ambulants i les primeres sales
La primera projecció cinematogràfica a les Terres de l'Ebre va tenir lloc al març de 1897 a Tortosa per part d'un cinematògraf itinerant. A partir d'aquest moment els principals nuclis del territori començaren a rebre visites de cinematògrafs en el marc de fires i festes majors.

A partir de 1905, es crearen les primeres sales estables dedicades a la projecció de films a Tortosa, Ampostà, Móra d'Ebre, Ulldescona, Roquetes, etc. Entre les dècades de 1910 i 1920, aquests espais eren presents en altres poblacions de les quatre comarques —algunes fins i tot comptaven amb diverses sales—, que oferien una programació estable que s'alternava amb espectacles de circ, varietés, màgia, teatre, entre altres espectacles, fent que esdevingués un entreteniment consolidat per al conjunt de la societat.

Fins a l'inici de la dècada de 1930, quan irromp al territori el cinema sonor, les projeccions s'acompanyaven amb música de piano o d'orquestrina, a més de poder-hi ser present també un explicador de les escenes. La sonorització, que s'havia iniciat amb una empenta considerable, va quedar aturada amb l'esclat de la Guerra Civil, cosa que a més va suposar el tancament de moltes sales i la reconversió d'altres a equipaments vinculats a la intendència o serveis militars.

Els anys daurats: quan les Terres de l'Ebre van tenir prop de 100 cinemes
Un cop acabada la Guerra, els cinemes que havien resultat menys afectats pel conflicte, van recuperar-ne ràpidament l'activitat. A mitjan dècada de 1940, les Terres de l'Ebre comptaven amb prop de 50 sales, un nombre major que l'existent abans del conflicte.

Tot i així, no serà fins a la dècada següent quan la totalitat de les poblacions de les Terres de l'Ebre gaudiran de, com a mínim, una sala de cinema. Aquestes sales eren gestionades per organitzacions vinculades al règim o per entitats i associacions culturals autoritzades en el cas dels nuclis més petits, mentre que en els nuclis més grans les explotaven petits empresaris.

A final de la dècada de 1950, hi havia 76 sales actives, i el 1963 es va arribar a un total de 91, el nombre més elevat que hi va haver. També es va ampliar, als nuclis més importants, el nombre de dies d'obertura ja que es va passar d'ocupar només els caps de setmana a haver-hi projeccions algunes nits dels dies laborables.

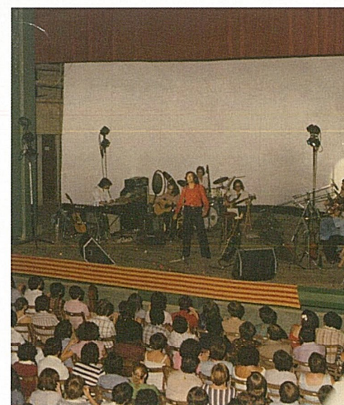
Així, entre la dècada de 1940 fins a final de la dècada de 1960, el cinema va ser el principal entreteniment de la societat ebrenca i va experimentar el període de major esplendor. El cinema destacava entre les ofertes de lleure (ball, futbol, passeig...) i permetia viure altres històries, veure altres llocs del món, tant reals com inventats, veure aquells personatges de Hollywood amb els quals la societat s'identificava i volia imitar, en definitiva, permetia fugir de la realitat del dia a dia i obrir una finestra a altres mons.

Cotxes, teles i discoteques: la crisi dels cinemes.
A mitjan de 1960, els vehicles de motor començaren a generalitzar-se al territori a conseqüència de la millora del poder adquisitiu de la societat. Aquest fet suposa una major mobilitat de la població, que es desplaçarà en el temps de lleure a esdeveniments i celebracions populars, però també a veure pel·lícules a aquelles sales de cinema més noves o que oferien programes amb estrenes. Aquesta mobilitat va condemnar les sales més petites i aquelles que no podien fer front a millores tècniques i de comoditat.

En paral·lel, l'aparició i la generalització de la televisió va complicar la continuïtat d'aquestes sales, ja que la gent va deixar d'acudir al cinema per veure les pel·lícules en la comoditat del sofà de casa. Entre els 60 i els 70 l'oci també va anar canviant, en generalitzar-se les sales de ball i, entre final dels 70 i els 80, les discoteques van atreure amb força els més joves.

Així, tot i que les produccions cinematogràfiques continuaven tenint un públic ampli, el cinema en general es consumia a casa. A poc a poc, la major part de les sales van anar desapareixent i entre les dècades de 1970 i 1990 van tancar més de 80 sales.

Els multisales

A final de la dècada de 1990, arribava a les Terres de l'Ebre el primer multisales: l'OCine Roquetes, un espai amb 8 sales de projecció. El 2001 apareixia el segon complex d'aquest tipus del territori: l'Ampostà 11, amb 11 sales de projecció.

A diferència de les sales tradicionals, aquests complexos traslladen els cinemes fora del nucli urbà i l'integren en complexos d'oci. A més, l'oferta de diversos gèneres, l'aplicació de les últimes tecnologies en so i en projecció, i la major comoditat dels seients n'han garantit la supervivència fins a l'actualitat.

En paral·lel, en alguns municipis petits de la Terra Alta i la Ribera d'Ebre, el Circuit Escarceller ha creat una xarxa d'antigues sales de cinema en les quals es poden veure regularment projeccions cinematogràfiques. Aquest model de gestió mancomunada de sales en garanteix la viabilitat i permet que aquest espectacle arribi a aquests nuclis.

Val a dir que la fascinació per veure cinema en pantalla gran continua viva a les Terres de l'Ebre, malgrat els desafiaments derivats de la pirateria i la multiplicat de plataformes en línia que permeten accedir a continguts cinematogràfics de tots els gèneres i el fet que el cinema ha perdut aquest paper d'espai de trobada i de relació social que havia tingut en dècades anteriors.

aquelles tardes...

120 anys de cine a les Terres de l'Ebre

exposició temporal

Del 9 de febrer al 4 de març

CASA DE LA CULTURA D'ULLDECONA

Horaris: de dimarts a dissabte de 18 a 20h
diumenges de 12h a 14h

Inauguració: 9 de febrer a les 19h

Ajuntament d'Ulldecona